

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ
от
Министерския съвет на Република България
по
конституционно дело № 2 за 2004 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 12 февруари 2004 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 2 за 2004 г., образувано по искане на 78 народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване противоконституционността на разпоредбата на § 81, т. 4 от Закона за изменение и допълнение на Кодекса за задължително обществено осигуряване, в частта, с която се изменя чл. 176, ал. 3 от същия кодекс (ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Съгласно чл. 176, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване не повече от 5 на сто от активите на пенсионния фонд могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти, като не се допуска тяхното ползване за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица.

В искането се поддържа, че изменението на чл. 176, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване в частта му, с която не се допуска ползването на инвестиционните имоти за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на

свързаните с него лица, противоречи на “конституционноправните основи на стопанската дейност” и на принципите, прогласени в чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията на Република България. Твърди се, че с атакуваната разпоредба се ограничава възможността за свободен избор на пенсионния фонд да отдава под наем инвестиционните си имоти, което има за последица накърняване на легитимните интереси на осигурените лица.

Не споделяме твърденията на групата народни представители, че атакуваната разпоредба е в противоречие със смисъла и съдържанието на прокламираните в чл. 19 конституционни принципи. Както многократно е посочвано в решения на Конституционния съд, принципите на чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията не са абсолютни и търпят държавно регулиране чрез законодателно ограничаване в защита на други конституционни ценности – Решение № 6 от 25 февруари 1997 г. по к.д. № 32 за 1996 г., Решение № 18 от 14 ноември 1997 г. по к. д № 12 за 1997 г., Решение № 10 от 25 юни 1999 г. по к.д. № 36 за 1998 г. В мотивите си към Решение № 6 от 1997 г. Конституционният съд изрично подчертава, че “правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер. Свободата на стопанска инициатива не изключва принципите на държавно регулиране и на държавен контрол на стопанската дейност. Свободната стопанска инициатива може да бъде ограничавана винаги в хипотезите на чл. 57, ал. 2 и 3 от Конституцията.”.

Разпоредбата на чл. 176, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване в оспорваната ѝ част не накърнява принципа на свободната стопанска инициатива и на гарантираното изискване правните субекти да имат еднакви правни условия за стопанска дейност, тъй като въвежда ограничение в защита на друга, по-висша конституционна ценност – правото на гражданите на обществено осигуряване (чл. 51, ал. 1 от Конституцията), което включва и правото им на допълнително задължително пенсионно осигуряване. Това право гарантира на гражданите социална сигурност и подкрепя чрез обезпечаване на средства за допълнителна пенсия, както и за осигуряване на възможност за по-ранно пенсиониране на работещите при неблагоприятни за здравето и живота им условия на труд.

Именно с оглед създаването и поддържането на високо обществено доверие към допълнителното пенсионно осигуряване и гарантирането на правата и сигурността на средствата на осигурените лица в Кодекса за

социално осигуряване е възприет изключително строг ограничителен режим по отношение на инвестиционната дейност на пенсионноосигурителните дружества и фондове.

Като се има предвид, че пенсионноосигурителното дружество е акционерно дружество, регистрирано по Търговския закон, със специфичен предмет на дейност – провеждането единствено на допълнително пенсионно осигуряване, и обстоятелството, че то управлява средствата на пенсионния фонд, но също така се стреми и към постигане на търговска печалба, то напълно обосновано в закона са въведени ограничения, които целят намаляване на риска при инвестиране на активите на пенсионните фондове и създаване на достатъчно гаранции за осигуряване определено равнище на доходност от инвестирането, за да е възможно изплащането на задълженията към осигурените лица. Поради това законодателят е създал императивна правна уредба за вида на активите, принципите и начините за тяхното инвестиране. Изрично в чл. 175 от Кодекса за социално осигуряване е посочено, че средствата на универсалния и на професионалния пенсионен фонд се инвестират при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация, т.е. на създаване условия на сигурност при разпореждането със средствата, осигуряване наличие на свободни средства за осигурителни плащания, осигуряване прираст на средствата и най-вече на правилен, икономически обоснован и разнообразен избор при инвестирането им. Въведените принципи за инвестиране на средствата на пенсионните фондове се покриват изцяло с принципите за управление на средствата на фондовете, като наред с тях е въведено още и изискването те да се управляват “с грижата на добър търговец” (чл. 126 от Кодекса за социално осигуряване). Тези принципи намират израз в предвидените по-строги изисквания в закона при инвестирането на средствата и провеждането на ограничения с цел опазване и защита на интересите на осигурените лица.

Не споделяме твърдението на групата народни представители, че атакуваната разпоредба ограничава възможността за свободен избор на пенсионния фонд да отдава под наем инвестиционните си имоти, с което накърнява интересите на осигурените лица. В оспорваната разпоредба не съществува забрана инвестиционните имоти на пенсионния фонд да бъдат отдавани под наем и по този начин да се реализират доходи от тях. Член 176,

ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване не допуска пенсионният фонд да отдава под наем свои инвестиционни имоти на управляващото го пенсионноосигурително дружество, тъй като се цели защитата на интересите на голям брой лица, предоставили за управление собствени парични средства. Ако се допусне обратното - пенсионноосигурителното дружество да ползва за свои нужди инвестиционен имот на пенсионния фонд, създаден и управляван от него съгласно чл. 133, ал. 1 и 2 и чл. 214 от Кодекса за социално осигуряване, ще е налице противоречие между интересите на осигурените лица за извличане на максимална печалба от имота и интересите на акционерите на пенсионноосигурителното дружество за заплащане на възможно най-нисък наем.

Посоченото дотук дава основание да се направи изводът, че оспореният законов текст цели постигането на управление на инвестициите в интерес на осигурените лица, на управление, насочено към намаляване на риска от инвестирането, към създаването на условия за стабилност и сигурност на средствата на осигурените лица, на мотивация на лицата за привличането им в осигурителната система, което е в унисон с един от основните конституционни принципи - защитата на обществения интерес. Предвиденото ограничение в чл. 176, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване не нарушава Конституцията, тъй като е насочено към ефективна защита на обществения интерес, свързан с провеждането на допълнителното задължително пенсионно осигуряване и запазването на неговата социална насоченост.

По посочените съображения считаме, че искането на групата народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване противоконституционността на разпоредбата на § 81, т. 4 от Закона за изменение и допълнение на Кодекса за задължително обществено осигуряване в частта, с която се изменя чл. 176, ал. 3 от същия кодекс (ДВ, бр. 67 от 2003 г.), е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Пламен Панайотов)